

Fabrizio Montecchi: V každém z nás přetrvává pradávná potřeba vizuálního ticha

Fabrizio Montecchi (1960) patří k nejvýznamnějším tvůrcům současného stínového divadla. Režisér, scénograf a pedagog vystudoval výtvarné umění a architekturu a již několik desetiletí rozvíjí umělecké i vzdělávací směry tohoto specifického divadelního žánru.

Co vás na stínovém divadle jako divadelním jazyce fascinuje nejvíce ve srovnání s jinými formami divadla?

Odjakživa jsem přemýšlel o tom, co vlastně ospravedlňuje existenci stínového divadla v kontextu současného západního performativního umění. Došel jsem k následující odpovědi: přestože dnes žijeme především ve společnosti zrcadel a reflektivních obrazů – nadbytečných, přesytných, vtíravých a všeprostupujících – v každém z nás přetrvává pradávná potřeba vizuálního ticha, které s sebou přináší stín. Právě stín a jeho jedinečná fenomenologická povaha činí ze stínového divadla stále potřebný způsob komunikace.

Je totiž prvotní, archaický a představuje jakousi čistou ekologii vidění.

Kde obvykle začíná váš tvůrčí proces? Vycházíte z tématu a dramaturgie, nebo z hledání nových možností práce se světlem, stínem a obrazem?

Na začátku své cesty jsem vycházel především z hledání nových technických řešení. Dnes je výchozím bodem obsah a dramaturgie. Vedou mě k experimentům a nutí mě hledat nové postupy. Nová řešení vznikají jako odpověď na otázky, které přináší konkrétní text.

Zároveň jsem přesvědčen, že tvůrčí proces není nikdy lineární. Pokaždé se vyvíjí jinak a často vede cestami, které si navzájem odporují. Proto se snažím následovat podněty, které se během práce objevují. Obsah však vždy zůstává jádrem mé tvorby.

Milé čtenářstvo zpravodaje,

s druhým festivalovým dnem a s druhou inscenací projektu *Transport* se nelze vyhnout tématu životního prostředí. Proto využiju prostor úvodníku pro ventilaci svého environmentálního žalu. I když momentálně pociťuji fázi environmentálního vzteku. S nástupem dvouhlavé saně Červený – Turek z líhně Motoristé sobě na Ministerstvo životního prostředí se událo mnohé. V ministerské kanceláři nesedí ministr. Nikdo neví, kdo je doopravdy ministr. Všichni dosavadní ředitelé a ředitelky národních parků již nejsou nebo brzy nebudou ředitelé a ředitelky národních parků. Není jisté, zda by se Ministerstvo životního prostředí nemělo přejmenovat na Ministerstvo neonacismu, šovinismu a adorace motorových vozidel. Ale zcela unikátním se stalo plošné zrušení klimatické krize v ČR. Naše malá kotlinka je nyní konečně světovou raritou.

Humor stranou, nemusíme si pro důkazy o změnách klimatu chodit daleko. Zatímco včera slunce střídaly kroupy, po chladných nocích tohoto týdne očekáváme příští dny extrémní vedra. Trávníky jsou vyprahlé, stromy umírají, sužují nás časté záplavy, asfalt na D1 se roztéká a úroda umírá. A i když se tuzemská oligarchie tváří, že největší hrozbou našich dní jsou větrné elektrárny, realita je někde jinde.

Tímto úvodníkem navracím Česku klimatickou krizi. Tímto úvodníkem děkuji veškerému umělectvu za to, že i do loutkového divadla přináší otázky spojené s životním prostředím. Je to potřeba. Obzvláště v dobách, kdy o české přírodě a našem sdíleném životním prostoru rozhodují nekvalifikovaní tmáři.

pokračování ze strany 1

Mnozí lidé považují stínové divadlo za téměř filmový zážitek. Vnímáte mezi stínovým divadlem a filmem nějakou souvislost? A v čem se podle vás obě formy nejvíce liší, pomíneme-li samozřejmě zřejmou přítomnost živých performerů a divadelní „tady a teď“?

Stínové divadlo bývá zejména na Západě často spojováno s kinematografií. Dějiny filmu zpravidla začínají kapitolou věnovanou stínovému divadlu jako jakési archeologii filmu. Podle mého názoru je to však poněkud zjednodušující pohled.

Je pravda, že oba jazyky pracují s obrazy vytvářenými prostřednictvím světelných zařízení a vyjadřují se v dvou- rozměrné podobě. Tím ale podobnosti víceméně končí. Film existuje nezávisle na realitě, která jej vytvořila – a dnes dokonce může vznikat i bez ní. Stínové divadlo to však nedokáže a nikdy nebude moci. Stín, a tedy i stínové divadlo, existuje pouze díky současné přítomnosti svých základních prvků: světla, těla a projekční plochy.

Zdá se mi, že stínové divadlo je mezi širokým publikem po celém světě oblíbenější než jiné formy loutkového či objektového divadla. Máte stejnou zkušenost? Pokud ano, čím si vysvětlujete jeho přístupnost?

Stínové divadlo se dnes šíří po celém světě, po staletí však bylo provozováno především v Asii a od poloviny 17. století také v Evropě. Teprve během posledních padesáti let se současné stínové divadlo rozšířilo na všechny kontinenty.

Navzdory tomu – a v rozporu s tím, co si mnozí myslí – zůstává jednou z nejméně provozovaných divadelních forem. Důvody by vydaly na dlouhé vysvětlování, ale skutečnost je taková, že přestože stínové divadlo publikum silně fascinuje, stále se mu nedaří plně prosadit jako svébytná současná divadelní forma.

Máte nějaký vztah k českému stínovému divadlu? Viděl jste některá česká představení?

Viděl jsem pouze jednu inscenaci – *Sputaný trávou* souboru Divadlo Líšeň

z Brna. Velmi na mě zapůsobilo, protože dokonale odpovídalo mé představě o současném stínovém divadle. Na žádost souboru jsem dokonce napsal článek, ve kterém jsem vysvětlil, proč si jejich práce tolik cením. Žádné další české soubory neznám a jiné české inscenace stínového divadla jsem zatím neviděl.

Alexandra Ratajová

Daniela Jirmanová & Petra Kosová: Výběr probíhal ve vzájemném souladu

Daniela s Petrou patří k výrazným osobnostem české loutkové scény. Obě se letos zasloužily o dramaturgii a organizaci 36. ročníku Skupovy Plzně. I přesto, že je jejich program kolem festivalu plně nabitý, dokázaly si vytvořit prostor a odkrývají čtenářstvou zákulisí skladby festivalového programu.

Jaké hlavní téma nebo dramaturgická linka propojuje letošní program Skupovy Plzně, a čeho by si diváctvo mělo v programu všimnout?

PK: Ta dramaturgická linka se začne vyjevovat až během výběru a pak může více či méně ovlivnit volbu titulů do programu.

DJ: Stanovit si předem téma a pak se do něj pokusit napasovat to nejlepší z tvorby loutkových a alternativních divadel za poslední dva roky úplně nefunguje. Ale skoro vždycky se stává, že když se festivalový program poskládá, uvědomíme si, že jedno nebo i více témat se v inscenacích různým způsobem opakují. Jsou to témata, problémy či otázky, které jednoduše „visí ve vzduchu“.

PK: Při výběru pro aktuální Skupovku o sobě poměrně záhy dala vědět důle-

žitá a citlivá témata týkající se sexuality dospívajících. Když se podíváme do programu, vidíme inscenaci *Poprové*, která se snaží uchopit křehký moment prvního intimního sblížení. Z diskuzí se školními psychology vím, jak je to potřebné: predátoři na děti a teenagery útočí na sítích i zasíláním pornografických materiálů a přináší řadu traumat. Je to opravdu velký problém. V programu najdeme také inscenaci *Stat' sa iným*, která se zabývá bolestným problémem života queer člověka v netolerantním prostředí; jinakost reflektuje i *Tučniak s červenou čiapočkou*.

Společensky velmi závažná jsou také ekologická témata, která letos představí pět evropských divadel v mezinárodním projektu *Transport*, diváckou adresou jsou opět dospívající.

Ale nezapomínáme ani na hrdiny, ke kterým je třeba se vracet, aby na ně nastupující generace nezapomněly – třeba na gymnastku Věru Čáslavskou nebo romského partyzána Josefa Serinka.

Letošní ročník je prvním, na kterém spolupracujete jako dramaturgický tandem. Jak se vaše profesní pohledy

a zkušenosti při přípravě festivalu doplňují a jaké nové impulzy či perspektivy tato spolupráce přinesla do podoby letošního Skupovy Plzně?

DJ: Výběr inscenací do programu festivalu probíhá vždycky „v tandemu“. Dramaturgem festivalu není jedna osoba, ale dramaturgická rada. Konečná skladba programu je tedy výsledkem mnoha společných disputací. Petra přináší dlouholetou zkušenost dramaturgyně Skupovy Plzně, já mám podobné zkušenosti ze svého působení v Divadle loutek Ostrava, kde jsem byla dramaturgyně dvou ročníků obdobně velkého mezinárodního loutkářského festivalu *Spectaculo Interesse*. Třetím do tandemu je ředitel festivalu Jakub Hora. Známe se všichni dlouho, výběr probíhal ve vzájemném souladu.

Soutěžní přehlídka představuje reprezentativní výběr české a slovenské loutkářské tvorby posledních let. Jaké trendy nebo proměny současného loutkového a alternativního divadla vás při výběru inscenací nejvíce zaujaly?

pokračování na straně 3

pokračování ze strany 2

PK: Možná je jedním z trendů právě větší příklon k obtížně uchopitelným tématům týkajícím se intimních sfér, sexuální identity a s tím souvisejícího sebepřijetí a přijetí nejbližším okolím a společností. A také stupňující se zájem o témata konzumu a ekologických problémů, protože to prostě je čím dál závažnější problém, také kvůli některým současným politickým snahám ho bagatelizovat a ignorovat, nebo dokonce poškozovat a demontovat struktury, které už s možnými hrozbami začaly cíleně a dlouhodobě pracovat. Prostředky, jak se témat zmocnit, jsou nadále velmi rozmanité, a zvláště mladé soubory stále ohledávají výtvarné a divadelní možnosti vyjádření. Doufáme tedy, že to letošní Skupovka potvrdí.

DJ: Mě těší například zvyšující se množství mladých loutkářů, absolventů (nebo ještě studentů) divadelních škol, kteří se sdružují v tvůrčích týmech a evidentně je společná práce baví (ať už pracují s loutkami, objekty či jinak výtvarně stylizovanými divadelními prostředky). To, co popisuje Petra, se do jejich inscenací silně promítá. Jejich radost z tvorby a zaujetí tématem se propisuje do „výsledného produktu“ a pak dělá radost mně jako divákovi.

Letos si během Skupovy Plzně připomínáme 100 let Hurvínka. Jak se toto významné jubileum promítlo do dramaturgie festivalu a jeho doprovodného programu?

DJ: Součástí doprovodného programu je výstava v Západočeském muzeu v Plzni nazvaná jednoduše „Hurvínek 100“. Tu dostal Hurvínek k těm velekulatým narozeninám a navštívit by ji měli velcí i malí, protože Hurvínek spolu se Spejblem baví už pěknou řádku let diváky všech generací a rozhodně stojí za to díky výstavě zjistit, jak se tihle dva dřevění kumpáni vyvíjeli a proměňovali. V rámci hlavního festivalového programu se taky odehraje představení inscenace *Kabaret Hurvajz*, které přiveze Divadlo Spejbla a Hurvínka.

Mezinárodní program letos přivádí soubory z různých zemí a součástí festivalu je také ambiciózní evropský projekt *Transport*. Co mohou zahraniční hosté nabídnout českému publiku a naopak čím je inspirativní české loutkářství pro zahraniční scénu?

PK: Inscenace zapojené do projektu *Transport* oslovují diváky zblízka prostřednictvím miniatur. V Alfě jsme si poprvé vy-

zkoušeli rekonstrukci soudního procesu, která má rysy divadelního dokumentu. Dále v běžném provozu je neoddělitelnou součástí představení workshop, který s tématem dále pracuje (ten nebylo ve festivalových podmínkách možné realizovat). My máme v nabídce workshopy navazující na inscenace volitelně, poprvé se ale v Alfě stal organickou součástí performance. A další poprvé - Alfa připravila pro školy cca osmiminutový test přes aplikaci Kahoot, který diváci mohou absolvovat před představením. Uvede je do světa ropy a ropných plošin. Kahoot jsme použili v *Transportu* poprvé a už jsme ho opět využili v případě inscenace *Legenda Batlíčka: na olnách dobrodružství*. Takže práce na *Transportu* pro nás rozhodně inspirativní byla.

V čem může být české loutkářství inspirativní pro zahraniční scénu, je asi otázka na zahraniční loutkáře.

Kdybyste měly doporučit jednu inscenaci, událost nebo moment festivalu, který nejlépe vystihuje ducha letošní Skupovy Plzně, na co byste diváctvo pozvaly a proč?

PK: Hm. To je těžké. Anebo vím. I když ti úplně nevyhovím a pozvu na celou

skupinu skvělých amatérských loutkářů. Mám velkou radost, že se na letošní Skupovce objeví Bažantova loutkářská družina z Poniklé se speciální inscenací *Maryša Vávrová*, protože některé projekty Tomáše Hájka jsem chtěla do programu Skupovky už dlouho. A v pátek se mi v Divadle Dialog sen splní. I když je mi líto, že na něj nebudou navazovat *Jabka* Hany Voříškové. A pak moc doporučuji nejúspěšnější inscenace letošní krajské postupové přehlídky na Loutkářskou Chrudim, které můžete vidět v Muzeu loutek: v sobotu *Apple a koláč* a v neděli *Ema mele maso*. Přijďte!

DJ: Favoritů mám víc, nechci vybrat jednu jedinou inscenaci...Takže to řeknu jinak: duch (každého) festivalu vás nejlépe pohltí, když absolvujete celý ten festivalový maraton, přebíháte z jedné produkce na druhou, potkáváte kolegy a kamarády, mluvíte ve festivalovém stanu o všem možném včetně divadla, žijete divadlem, jste divadlem unaveni a přehlčeni, a pak, když to všecko skončí, cítíte úlevu, ale zároveň najednou i prázdnou a pak na to všecko rádi vzpomínáte.

Ema Šlechtová

O péči a citlivosti na větrné hůrce

Proním představením druhého dne Skupovy Plzně byli Větroplaši. Inscenace kterou pod hlavičkou Naivního divadla v Liberci vytvořil mladý nezávislý loutkářský kolektiv TMEL.

Ve zhruba čtyřiceti pěti minutové stopáži před námi ožívá jiný než lidský svět, jehož tajemství a pravidla postupně objevujeme. Důležitou hybnou silou tohoto světa je vítr. Je potřeba nakrmit kráter speciálním oranžovým ovocem, protože jedině potom začne foukat a vše bude fungovat. Právě pevná a jasná, i když ne vždy na první pohled čitelná vnitřní logika světa je nejsilnějším aspektem insce-

nace. Sledujeme různorodé tvory, každý z nich má v pevně sevřeném ekosystému své místo a úkol. Nejen povahová, ale hlavně ruku v ruce jdoucí výtvarná různorodost jednotlivých aktérů výborně funguje a neustále překvapuje. Ať už jde o obyvatelstvo malého ostrůvku, nebo duchům podobné větrné bytosti vynořující se z hlubin, u všech je cítit jasná, vždy originální a dobře sedící stylizace, podpořená precizní animací. V jeden moment jsem se sice cítil mírně přehlcený, charakterů pořád přibývá a zhruba uprostřed, kdy se opustí linka s větrníkem a fokus se přesune na nemotorného modrého obra, se chvíli trochu ztrácím, ale ta chvíle ne-

trvá příliš dlouho. Konec, který je funkční právě v tom, že se všechny dílčí linky společně vypointují, za to doopravdy stojí.

Zdá se, že téma jiných než lidských světů a ekosystémů je něco, co kolektiv TMEL rozvíjí dlouhodobě, třeba i u *Pelechů*, jejich druhého počínu shlednutelného tady na festivalu. Tento zájem s sebou nese i určitý ekologický aspekt, který se ve *Větroplaších* objevuje, ačkoliv je velmi nenásilný a spíše subtilní - projevuje se hlavně skrze zdůraznění nutnosti péče, kterou musíme věnovat jeden druhému, i prostředí, ve kterém žijeme a citlivostí s tím spojenou.

Štěpán Janeček

Baladická přehlčenost

Balady sbírky K. J. Erbena mohou mít mnoho podob a zpracování. Dalo by se říct, že jsou dnes již součástí českého folklóru a nesou s sebou mnoho způsobů divadelního zpracování. Poetický a krutý jazyk básní není snadné převést do jakékoliv umělecké formy, obzvláště pokud se tvůrci chtějí vyhnout patosu a zachovat alespoň částečně magii a romantickou mystiku, která z Kytice dělá onen výjimečný literární kánon.

Na Skupovu Plzeň *Kytici* dovezlo Divadlo loutek Ostrava v režii Jakuba Maksymova. Inscenace zpracovává pět balad – *Lilii, Poklad, Polednici, Vodníka* a *Svatěbní košílí*. Veškerá akce se odehrává v kukátkové scéně, kterou představuje obrovská dřevěná plocha s malými, velkými, čtvercovými, kulatými i obdélníkovými kukátkami různých velikostí, které se v závislosti na situacích otevírají. Inscenace pracuje s mnoha různými loutkovými i činoherními principy. K vyprávění používá klasické marionetové divadlo v trochu laciné pohádkové estetice malovaných kulis, expresivní herectví spojené s objekty jako je například velké plastové dítě, text promítaný na dřevěnou stěnu i recitovaný jednotlivými herci a v neposlední řadě vše doprovází živá hudba. Principy se divoce střídají podle potřeby a většinou není příliš jasné, k čemu tolik různých prvků je a proč se navzájem tolik doslovují. Ilustrativnost a doslovnost je ostatně největším úskalím této inscenace. Chápu, že jde o repertoárovku především pro školy, která musí být srozumitelná, ale věřím, že není po-

třeba dovysvětlovat každý moment děje. Když vidíme, jak se dívka modlí ke svému mrtvému chlapci, načech se jí začne ve světnici pohybovat nábytek a slyšíme hlas jejího milého, není asi nutné zapojit do scény také lebku a ruku kostlivce, která se dívku snaží chňapnout, a do toho vyvolávat emoce dramatickou hudbou. Ostatně zobrazení ústředního tématu smrti v každé baladě působí více směšně, než jakkoliv vážně nebo tajemně. Vypjaté herectví ve spojení s Erbenovým textem prosakuje i do hry s objekty a marionetami. Společně s prvoplánovou pohádkovou výpravou pak vzniká tragikomický

patos, ve kterém se jen marně hledá mystická imaginace a hluboké vrstvy smrti, posmrtnosti a viny, které v sobě Erbenovo dílo nese.

Inscenátoři v anotaci uvádějí, že „na hranici světů má každé slovo moc“ a „slovo je čin“. Erbenova slova v sobě sama o sobě nesou pohyb, akci a čin, a proto je třeba s nimi nakládat opatrně, aby se slova nevyprázdnila a nezůstala jen skořápkami replik. Jejich kouzlo se může snadno ztratit, pokud se snažíme jejich význam polopaticky vysvětlit a ilustrativně je převyprávět.

Alexandra Ratajová

Superbowls

Ocitl jsem se na čajovém obřadu? Veronika Švábová, Tomáš Procházka a Vavřinec Němec se pohybují v prostoru, kde má všechno svůj řád. To se v průběhu představení velmi rychle začne měnit. Chvilí jsem v klidu, užívám si až spirituální stránku věci, abych posléze žasnul nad vším, co se na stole a okolo děje. Stůl, uprostřed inscenačního prostoru, v japonském duchu nízký, je zprvu přikrytý „deku“ z látek se vzorem, a dost možná i původem, ze Země vycházejícího slunce. Po krátkém očistném rituálu performeři deku odkryjí a začnou se dít věci. Skrývá pod sebou misky, ešusy, hrnce, lavóry a další předměty denní potřeby, které mají jeden společný účel – být naplněny. Nejdříve se však musím seznámit s jejich zvukovými kvalitami. To se stane za pomoci jakési rozvíklané tyče a mikrofону s externím loopovacím zařízením, což nám nabídne chaotickou, ale přesto mému uchu lahodící zvukovou kulisu, která je nadále zpracovávána Tomášem Procházkou za pomoci roztodivných krabiček a syntetizéru. Pod stolem se skrývají ještě další mikrofóny, a jsem tedy zásoben ještě více zvuky. Teď už začínají předměty na stole plnit svůj účel jak původní, tak účel performativní. Cinkot mincí, dopadání vysušených citrusů, vibrace záhadných samoživých koulí. Já už taky začínám nějak vibrovat. Je to zvláštní, divné, ale potřebuju víc a nemůžu se odpoutat. Lidé na scéně se začínají točit. Co je zastaví? Proč tolik věcí na klacích vydává divné zvuky? Každý pytlík se musí složit. Vzpamatuji se z toho ještě někdy? Proč se na mě tak vážně koukají?

Teď misky začaly vydávat zvuky, aniž by do nich bylo cokoli vřazováno!

Čas na koupel nohou, relax, rádio a kouř. Kouřem prostupují paprsky světla z točících se zrcadel. Dobře se mi na to dívá, mám chvíli na oddech. Přišel nákup, zelenina, instantní polévky... Věci začínají dávat smysl.

Bere se taška. Jde se na další nákup, nebo na výlet? Všude kouř, zrychluje se. Taška letí. Já myslel, že už jsem se z toho dostal. Jsem na ravu. Stůl ožil, svítí, bliká, zvuky dělá. Konvice hvízdá, už to bude. Rave skončil, je čas na čaj. Hudební krabička z dob dávno minulých. Z dob, kdy se nespíchal, mě vrací do stavu

klidu a harmonie. Krájí se jablko, nalil se čaj. Jsou ti tři rodina nebo se jen náhodou setkali u stolu?

Využití technologií, zvuku, světla a minimální herecké akce mi umožnilo strávit 50 minut někde mimo hranice běžného vnímání.

Misky jsou možná performance, ale hlavně jsou zážitkem. Pro smysly. Netřeba hledat hlubších smyslů. Turn off your mind, relax and float downstream. Inscenace, která vás buďto uchvátí, nebo absolutně nezaujme. Já byl pohlcen. Čaj je hotov, Handa Gote R&D navařili.

Jan Kožešníček

Kosti, kůstky, kostíci

Brokátové suknice šustí, měšce zlata těžce dopadají na stůl karbaníků a svaté ostatky všeho druhu morbidně chrastí v ručně zdobených zlatem vykládaných relikviářích. Geisslers Hofcomedianen diváctvo opět vedou za jejich milovaným barokem, groteskní estetikou, světskou zábavou i historickými fun facts. Tentokrát v inscenaci *Rezavá Anna aneb Zač je toho kost*, volně inspirované pověstí o kruté šlechtičně Anně Küenburgové, která údajně terorizovala poddané na panství u moravských Střílek. Zastřešující téma je však mnohem univerzálnější: karma je zdarma a je úplně jedno, jestli před odpovědností utíkáte s poprsím svaté Agáty nebo koaličním partnerem. Spravedlnost si vás vždycky najde.

V tomhle ohledu se souboru podařilo trefně vyzdvihnout téma svatokupectví a nafouknout ho natolik, že diváctvo mezi všemi těmi svatými ostatky rozpoznává nejenom barokní obsesi hříchy a neřestmi, ale také obarz současného světa, ve kterém rádi hledáme instantní řešení

na komplexní problémy. Stejně jako kdysi *Rezavá Anna*, i naše kapitalistická a patriarchální společnost vykupuje odpuštění ve velkém, aniž by se zamyslela nad tím, zda to není náhodou celé jenom iluze. Herečka Claudia Eftimiadisová se s úlisností veksláka na Václaváku vkrádá do hlediště a nabízí svaté kosti, zuby a další ostatky zaručující posmrtný blahobyt. Její pohybově pružné a hravé herectví táhne tem-

po celého představení a skvěle se doplňuje s rázným a groteskním performerstvím Lucie Valentové v roli hraběnky. A i přesto, že mě estetika barokního divadla a Geisslers nikdy příliš neoslovila, dokážu ocenit, že tentokrát se vydali směrem, který dramaturgicky drží pohromadě a skrze aktualizační vtípky a gagy má možná i šanci promlouvat k mladému a barokem neposedlému publiku.

V kontextu loutkového festivalu si však kladu otázku, zda je vůbec nutné se uchýlovat k plošným loutkám, když je jejich role spíše ilustrační. Ne že by loutkovým scénkám z hříšného života hraběnky chyběla akce, ale v kontextu celku a výraznému hereckému projevu se dost ztrácely. A přitom byla na scéně hromada svatého materiálu s animačním potenciálem. Jako u většiny inscenací souboru si kladu otázku, zda nepoužívají loutky jenom proto, aby demonstrovali, kolik divadelních forem zvládnou do jednoho díla vměstnat.

Ema Šlechtová

Černý partyzán

Diváctvo, které si přijde vyslechnout a užít jasně vystavěný příběh, bude spokojené. Forma, kterou Divadlo Minor zvolilo, sama o sobě nijak nepřekvapila. Jakmile jsem ale přijala klasičtější formu zpracování, začala jsem oceňovat, jak promyšleně a často i inovativně pracuje s technickými a vizuálními prostředky téměř v každé scéně.

Inspirativní pro mě byla hlavně multifunkčnost objektů. Sako pokryté stromy zároveň maskuje partyzána i se samo stává lesem, ve kterém se partyzán nachází. V jednu chvíli tak vidíme herce jako postavu, ale zároveň i prostor, který ho obklopuje.

Práce s několika perspektivami se objevuje v celé inscenaci. Hlavní postava vypráví příběh retrospektivně, ale zároveň do něj ve stejném okamžiku vstupuje a hraje sama sebe v minulosti. Ostatní postavy tedy reagují jak na tehdejší situaci, tak na přítomný moment vyprávění. Časy se přelévají téměř nepozorovaně a divák vnímá atmosféru přítomnosti situace, a zároveň myšlenkový proces postavy i její zpětnou reflexi. Všechno existuje najednou.

Víceúčelová hra s objekty fungovala na tolik, že by stačila sama o sobě. Další

ilustrativní scénografie, jako projekce měsíce nebo videa lesa, na mě působila často nadbytečně. Multifunkční objekty a herectví nesly dost významů a obrazů, a tak mě další vizuální vysvětlení spíše rušilo.

Černý partyzán není typem inscenace, který by mě osobně zaujal především formou nebo originalitou. Jakmile jsem

ale přijala, že cílem není formální experiment, ale co nejpresnější odvyprávění konkrétního příběhu a zprostředkování jeho emoce, začala pro mě inscenace fungovat a já byla na konci potěšená její lehkostí i hloubkou.

Loreta Votavová

Program

Pátek 12. června 2026

- 09:30 – PELECH / Kolektiv TMEL
 11:30 – SÚDRUH DISIDENT / Divadlo Lab – Katedra bábkarskej tvorby VŠMU (SVK)
 13:30 – MARYŠA VÁVROVÁ / Bažantova loutkářská družina
 15:00 – TUČNIAK S ČERVENOU ČIAPOČKOU / Bratislavské bábkové divadlo (SVK)
 16:00, 18:30 – TRANSPORT: CONNECTING FLIGHTS / Białostocki Teatr Lalek (POL)
 16:30, 20:00 – PROMĚNA / Divadlo DRÁK
 18:00 – KABARET HURVAJZ / Divadlo Spejbla a Hurvínka
 19:30 – POEMES VISUALS (VIZUÁLNÍ BÁSNĚ) / La Companyia Jordi Bertran (ESP)
 20:30 – PUPPET SLAM INTERNATIONAL / Různí interpreti
 22:00 – TRIOJA / KONCERT

Sobota 13. června 2026

- 09:00, 11:30 – SOUDRUŽKY S KROUŽKY / D. Migač, M. Hermannová, J. Pichler
 09:30 – PÍŠU TI, PÍŠU / Divadlo Radost
 11:00 – APPLE A KOLÁČ / Divadlo Brambůrky
 13:30 – POPELKA / Miza in Scena
 15:00 – TŘI PRASÁTKA / Divadlo LokVar
 15:00 – STAŤ SA INÝM / Praktikábel (SVK)
 17:00 – POPRVÉ / Divadlo Polárka
 18:00 – TRANSPORT: TIPPING POINT / Divadlo ALFA
 19:15 – TEMPO / Kalle Nio & Fernando Melo (FIN)
 20:40 – QUACKSALVER / Sofie Krog Teater (dk)
 21:45 – CURRENTS OF LIGHT / Peter Balkwill (CAN) a studenti DAMU
 22:30 – INISKIM: RETURN OF THE BUFFALO
 / Canadian Academy of Mask and Puppetry (CAN)

Svět medvědů

„Ve vzácných případech medvědice může porodit medvídek, které je celé bílé - albína,“ oznamuje voiceover, zatímco se kolem sebe rozkoukává malý vlněný medvídek, a nastoluje tím náladu a žánr, na jehož základě je celá inscenace *Velká smůla* vystavěna. Přišli jsme na dokument o přírodě.

Hlas v pozadí popisuje životní návyky medvědů, zatímco sledujeme zvíře v jeho přirozeném prostředí, a vyvolává dojem klidného vzdělávacího pořadu. Z tohoto žánru si však tvar bere víc, než jen výklad spojený se záběry na přírodu. Inspiruje se například i skladbou dramatických scén, například akční hudbou, když přichází dospělý medvěd, největší hrozba pro mláďata, a utkává se s matkou medvídat. Hlavně si ale vypůjčuje celkovou vnitřní logiku tohoto žánru. Jde o sérii scén, které sice sledují jeden příběh, ale skutečný princip spojující všechny části je jiný. Vše, co uvidíme, má jeden hlavní cíl. Jdeme poznávat medvědy.

Grizzly albín se tedy dostává na Severní pól, kde se setkává s polárním medvědem, což umožňuje představení dalšího druhu chlupáče a jeho srovnání se severoamerickým příbuzným. Ten následně odplouvá na kře a připlouvá do horských oblastí Číny, kde potkává pandy. Jak se kra po moři dostala do horské oblasti, která ani s mořem nesousedí? To není důležité, logika dokumentu si vyžaduje přesun k dalšímu druhu a kra je pouze nástroj tohoto přesunu, u které není potřeba takového uvažování. Právě samozřejmost, s jakou jsou tyto přesuny vykonány, vzbuzuje naprostou důvěru v to, že otázka „jak?“ není důležitá, a jako divák nemám problém tento střih přijmout.

Tento princip je několikrát narušen, nejvíc v momentu, kdy je hlavní brumla unesen v Číně, přestrojen za pandu a je nucen vystupovat v cirkuse. Jde ale jen o krátkou odbočku, která ozvláštňuje celek aniž by ho narušovala mimo jiné tím, že se od této odbočky příběh k dokumentárnímu základu záhy opět vrací. Jiné odklony od žánru lze vnímat spíše jako vtipy, které ale logiku vzdělávacího pořadu nenarušují. Lední medvěd tančící na ledě na Šostakovičův valčík je vlastně jen variací na jakýkoliv jiný záběr zvířete s hudebním podkresem. Zjevení ducha, který hrdinu posílá na kře do Číny, je zase drobné pousmání se nad skokovými přechody z jedné medvědí proveniencie do druhé. I přes tato narušení se navíc vše na konci vrací do původního stavu. Medvěd-protagonista se vrací domů a voiceover opakuje větu, kterou vše začalo: „Medvěd grizzly je jednou z největších suchozemských šelem.“ Tentokrát však dodá, že v přírodě žije poklidně, „dokud ho nevyruší člověk“.

Matěj Kratochvíl

Skupa's Daily – Zpravodaj 36. festivalu Skupova Plzeň 2026 vydává Divadlo Alfa – příspěvková organizace, Rokycanská 7, 312 00 Plzeň.
Redakce: Ema Šlechtová, Alexandra Ratajová (šéfredaktorky), Loreta Votavová, Štěpán Janeček, Matěj Kratochvíl a Jan Kožešníček (redaktoři), Michal Dřtina (sazba), Alžběta Huclová (foto) a Filip Nekola (foto). Neprošlo jazykovou úpravou!